

ЗАСНОВНИКИ

Державна установа «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Головний редактор журналу – Слабкий Г.О.

Заступники головного редактора – Дзюба О.М., Ждан В.М., Смоланка В.І.

Відповідальний редактор – Ситенко О.Р.

Дизайн і верстка – Кривенко Є.М.

Секретаріат – Белікова І.В. (Полтава), Бутенко І.В. (Київ), Погоріляк Р.Ю. (Ужгород)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії Лехан В.М.

Болдижар О.О.
Вороненко Ю.В.
Гойда Н.Г.
Голованова І.А.
Голубчиков М.В.

Грузева Т.С.
Децик О.З.
Ковальова О.М.
Котуза А.С.
Лисак В.П.

Любінець О.В.
Мельник П.С.
Нагорна А.М.
Рогач І.М.
Сайдакова Н.О.

Фера О.В.
Чепелевська Л.А.
Черемухіна О.М.
Чопей І.В.
Шатило В.Й.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради Запорожан В.М. (Одеса)

Авраменко О.І. (Київ)
Бояр І. (Польща)
Горбенко О.В. (Велика Британія)
Дудіна О.О. (Київ)
Дудник С.В. (Київ)

Жилка Н.Я. (Київ)
Клименко В.І. (Запоріжжя)
Коваленко О.С. (Київ)
Кудренко М.В. (Київ)
Лашкул З.В. (Запоріжжя)

Лобас В.М. (Красний Лиман)
Майоров О.Ю. (Харків)
Матюха Л.Ф. (Київ)
Медведовська Н.В. (Київ)

Миронюк І.С. (Ужгород)
Моїсеєнко Р.О. (Київ)
Овоц А. (Польща)
Огнев В.А. (Харків)
Рудень В.В. (Львів)

Ситенко О.Р. (Київ)
Станчак Я. (Словаччина)
Степаненко А.В. (Київ)
Толстанов О.К. (Київ)
Ярош Н.П. (Київ)
Яценко Ю.Б. (Київ)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.05.2015 р. № 528).
Видання індексується Google Scholar та «Україніка наукова».

Рекомендовано до друку Вченою радою ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України».
Протокол № 9 від 07.09.2018 р.

Адреса редакції: пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна
Тел./факс: +380 44 576-41-19; 576-41-09

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21116-10916ПР від 24.12.2014 р.
Підписано до друку 10 вересня 2018 р. Загальний наклад 100 прим. Зам. № 5544/18

Видавець:

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»
Адреса: пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна

Видавник:

«СПД ФО «Коломійчин В.Ю.»
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»
03179, м. Київ, вул. Котельникова, 95, тел./факс (044) 501-35-69
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Усі статті рецензовані. Відповідальність за достовірність фактів та інших відомостей у публікаціях несуть автори.
Цілковите або часткове розмноження в будь-який спосіб матеріалів, опублікованих у цьому виданні, допускається лише з письмового дозволу редакції.

ЗМІСТ

Актуальна тема

Лехан В.М., Крячкова Л.В., Заярський М.І. Аналіз реформ охорони здоров'я в Україні: від здобуття незалежності до сучасності	5
---	---

Здоров'я населення: тенденції та прогнози

Лаишкул З.В., Курочка В.Л., Курган А.П. Вікові та регіональні особливості смертності дітей від зовнішніх причин	12
Дудіна О.О., Дудник С.В., Слабкий Г.О. Ретроспективний аналіз стану здоров'я новонароджених в Україні	21
Медведовська Н.В., Касьяненко І.І. Регіональні особливості захворюваності населення Кіровоградської області на вірусні гепатити	27

Організація медичної допомоги

Миронюк І.С., Слабкий Г.О. Оцінка динаміки потреби дорослого населення Закарпатської області в паліативній допомозі	32
Шевчук В.І., Яворовенко О.Б., Беляєва Н.М., Куриленко І.В., Даниленко Ю.А. Потреби учасників антитерористичної операції з інвалідністю внаслідок бойових травм в технічних засобах реабілітації	37
Парій В.Д., Жила А.В., Таран В.В., Матукова-Ярига Д.Г. Методологічні засади викладання економіки охорони здоров'я серед студентів медичного вузу у світлі сучасних суспільних викликів	46
Mackinová Monika, Stanciak Jaroslav Psychosocial rehabilitation	50
Служинська М.Б., Кутинська О.М., Остапюк Л.Р., Сороколіт А.Л., Чайка І.В. Оцінка ефективності програм профілактики ВІЛ-інфекції серед чоловіків, які мають секс з чоловіками у Львівській області	58
Саксонов С.Г. Наукове обґрунтування заходів з удосконалення кадрового забезпечення офтальмологічної служби в умовах реформування галузі	63
Олексюк О.Б. Стан і динаміка організації надання медичної допомоги дітям у денних стаціонарах	71

Сидоренко О.О.

Ступінь мотивованості дорослого населення до проведення стоматологічних профілактичних заходів	76
--	----

Вороненко В.В., Якимець В.М., Печиборщ В.П.,
Слабкий Г.О., Якимець В.В., Писла М.С.

Роль середнього медичного персоналу в процесі ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	80
---	----

Погоріляк Р.Ю.

Стан та перспективи розвитку кадрового забезпечення охорони здоров'я на регіональному рівні	88
---	----

Наука – практиці охорони здоров'я

Тодуров І.М., Перехрестенко О.В., Калайніков О.О., Косюхно С.В., Якимець В.М., Плегуща О.І., Потапов О.О. Результати рукавної резекції шлунка з лапароскопічного та лапаротомного доступу у хворих на морбідне ожиріння	93
Радчук В.Б., Гасюк Н.В., Клітинська О.В., Бородач В.О., Майструк П.О. Аналіз рівня прозапальних цитокінів в ротовій та ясенній рідині залежно від виду одонтопрепарування під металокерамічні конструкції	98
Hasiuk N.V., Levandovsky R.A., Klitynska O.V., Maistruk P.O., Sorohan M.M. Features of the diagnostic process of the red flap in the practice of a dentist	104
Корчинська О.О., Чонко О.Ю. Профілактика плацентарної дисфункції у вагітних з передчасним відшаруванням нормально розташованої плаценти в анамнезі	108
Фейса С.В. Структурно-функціональні особливості серцево-судинної системи у пацієнтів із неалкогольною жировою хворобою печінки та супутньою артеріальною гіпертензією в складі метаболічного синдрому	114

Історія медицини

Петрова З.П., Огнев В.А. Значение научно-исследовательских кафедр социальной гигиены в становлении и развитии социально-гигиенической науки в Украине	122
--	-----

Ступінь мотивованості дорослого населення до проведення стоматологічних профілактичних заходів

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя, Україна

Мета. Вивчити інформованість співробітників про правила оральної гігієни і міру їх мотивованості до проведення профілактичних заходів. Вивчити ступінь мотивованості дорослого населення до проведення стоматологічних профілактичних заходів.

Матеріали та методи. Об'єкт дослідження – співробітники Запорізького державного медичного університету. Предмет – інформованість та ступінь мотивованості дорослого населення до проведення стоматологічних профілактичних заходів у віковому аспекті. **Методи дослідження.** Під час проведення наукової роботи було використано бібліосемантичний, аналітичний метод, метод системного підходу та метааналізу, метод індукції.

Результати. Ступінь мотивованості вагомо впливає на стан здоров'я стоматологічних хворих, на умови праці працівників медичної сфери, залежить від надання необхідних видів і обсягів профілактичної та санітарно просвітницької допомоги.

Висновки. Для формування високого рівня мотивованості необхідно розробити заходи спрямовані на підвищення гігієнічної грамотності співробітників і переосмислення свого відношення до стоматологічного здоров'я.

Ключові слова: гігієна, порожнина рота, стоматологія, здоров'я.

Вступ

Останнім часом на фоні соціально-економічних перетворень, що спричинили зниження життєвого рівня багатьох слоїв населення, з'явилися виразні негативні тенденції на стані здоров'я населення [1].

На поширеність та інтенсивність захворювань порожнини рота роблять вплив зміна характеру і режиму харчування, емоційні і фізичні перевантаження, а також рівень гігієнічної культури і міра мотивованості до проведення профілактичних заходів [4].

Гігієнічне навчання і виховання – невід'ємна частина комплексної програми соціального розвитку нашого суспільства, в якій важливе місце належить знанням і навичкам, що забезпечують належний гігієнічний зміст порожнини рота [5]. Гігієнічне виховання включає два невід'ємні розділи: санітарно-освітню роботу і навчання методам гігієни ротової порожнини [6].

Мета – вивчити інформованість співробітників про правила оральної гігієни і міру їх мотивованості до проведення профілактичних заходів. Вивчити ступінь мотивованості дорослого населення до проведення стоматологічних профілактичних заходів.

Матеріали і методи дослідження

Для досягнення мети було розроблено таку анкету соціологічного опитування, яка складалася з 13 питань. Усі питання анкети можна умовно розділити на три блоки. Перший блок питань дозволяв з'ясувати гігієнічну грамотність досліджуваних. Другий блок питань дозволяв оцінити міру задоволеності стоматологічною допомогою. Третій блок питань дозволив провести самооцінку респондентів по потрібності в стоматологічній допомозі.

Співробітники Запорізького державного медичного університету взяли участь у цьому дослідженні, робота яких пов'язана з шкідливими чинниками праці. Більше 2/3 усіх респондентів склали представники середньої і старшої вікової групи. Серед них 47,2% опитаних у віці від 40 до 50 років і 25,8% у віці 60 років і старше. Респонденти з середньою і спеціальною середньою освітою склали 29,1%, з вищим 70,9%. За нашим спостереженням чоловіки активніше, ніж жінки брали участь в анкетуванні. Всі досліджувані заповнювали анкету анонімно і добровільно під час проходження профілактичного огляду у лікаря стоматолога.

Результати дослідження та їх обговорення

Результати дослідження показали, що 54,7% опитаних, регулярно відвідують лікаря стоматолога з метою профілактичного огляду. Дослідження показало, що кількість таких респондентів нерівномірно розподілялася по усіх вікових групах. У віці 20-29 років 27%, віці 30-59 років 54%, у віці 60 років і більше 19% випадків.

Засмучує той факт, що 25,3% респондентів відвідують стоматолога всього один раз в 2-3 роки таких у віці 20-49 років 55,8%, а 18,9% до таких відвідувань відносяться негативно, в основному це особи до 30 років.

Головною причиною звернень опитаних співробітників до лікаря стоматолога були в 36,3% випадків наявність порожнин в зубах і в 40% випадків на зубний біль. Найчастіше, на першу причину звернення вказали особи у віці 40-50 років в 25,2% випадків, на другу – у віці 20-30 років в 50% випадків. На третьому місці внаслідок звернення в 11,4% випадків була скарга на кровоточивість ясен. Кількість респондентів, яких турбує рухливість зубів або їх відсутність мінімальні 13,4%

випадків. Можна припустити, що відвідування стоматолога відбуваються з потреби. Ці дані свідчать про низьку інформованість дорослого населення про захворювання тканин пародонту, його причини і методи профілактики.

Лікування захворювань пародонту проводилося тільки у 27,8% респондентів. Основним методом лікування в 68% випадків є полоскання. Додатково до полоскань застосовували мазі і гелі 20% опитаних, а 12,0% навіть проводили професійну гігієну порожнини рота. Мінімальна кількість, що проходили профілактику пародонту, склали респонденти вікової групи 20-49 років 44% випадків, максимальна кількість – 35% випадків у віці 50 років і більше. Тільки кожен десятий з опитаних, ми сподіваємося, отримав комплексне лікування.

Важливим моментом в профілактиці захворювань скронево-нижнечелепового суглоба, шлунково-кишкового тракту, перевантаження опорно-утримуючого апарату зубів, що залишилися, атрофії альвеолярних відростків, виникнення деформацій зубного ряду, аномалій прикусу являється своєчасне раціональне протезування [3].

За даними дослідження серед усіх опитаних не мають зубних протезів в порожнині рота 52,2%, в основному це особи у віці 20-40 років. Незнімними зубними протезами відновлена цілісність зубних рядів у 31,3% респондентів, знімними зубними протезами в 14,5% випадків. В основному мають зубні протези 37,3% респондентів у віці 40 років і більше.

Результати дослідження показали, що кількість респондентів що отримали зубні протези впродовж року склало 68,5%, від одного до трьох років 15,8%. Здивував факт, що 15,8% затруднюються з відповіддю. Практично 40,0% опитаних не мотивовані на відновлення цілісності зубних рядів.

Важливим чинником успіху ортопедичного лікування є мотивація пацієнта до раціональної конструкції зубного протеза, відсутність нарікань на проведення лікування і виконання рекомендацій лікаря по догляду за порожниною рота за наявності зубних протезів [2].

Мали уявлення про майбутню конструкцію зубного протеза, після відвідування стоматолога-ортопеда, 60,0% респондентів. Інші 40,0% опитаних не мали уявлення про переваги і недоліки майбутніх зубних протезів.

Задоволені якістю раніше проведеного ортопедичного лікування 76,3%, а мають нарікання 23,7% респондентів. На думку респондентів, головними причинами незадоволення раніше проведеним ортопедичним лікуванням були в 34,5% випадків відсутність функціональності протезів, в 32,2% випадків протези зробилися «непридатними» і в 24,1% випадків протези не відновили естетичні вимоги. Найчастіше мали нарікання на естетику протеза респонденти у віці 20-50 років в 9,2% випадків. Цю групу, швидше за все, не цікавила функціональність протеза. Респондентів старших вікових груп цікавить як естетика, так і функціональність зубного протеза.

Порадував той факт, що серед усіх опитаних, таких, що мають зубні протези, 68,9% вказали на гарну інформованість по проведенню заходів оральної гігієни, в

основному це респонденти у віці 40-60 років. Але значна частина респондентів 11,2% у віці 20-40 років, що має зубні протези, не то щоб виконували правила уходу за зубними протезами, але і незнайомі з особливостями заходів оральної гігієни.

Самооцінка свого стоматологічного здоров'я, поняття необхідності в лікуванні сприяє в якійсь мірі і зниженню стоматологічної захворюваності. Тому нас дуже цікавили відповіді респондентів на питання по потрібності їх в стоматологічній допомозі. На думку 53,4% респондентів вони не потребують стоматологічної допомоги, 11,4% потребують консультації фахівця і тільки лише 35,2% вважають необхідним прийти на прийом до стоматолога.

Виявлена певна залежність самооцінки респондентів по потрібності в лікуванні від віку. Так, з віком збільшується кількість респондентів які потребують лікування з 35% у віці 20-30 років до 42% у віці 51 рік і більше. Основна кількість опитаних 65% у віці від 20 до 30 років не потребують лікування і лише одиниці планують відвідати стоматолога. Слід зазначити, що респонденти у віці 30-50 років в 52% випадків не готові відвідувати стоматолога, а із збільшенням віку таких немає.

Перспективи подальших досліджень

Дослідження будуть спрямовані на розробку стратегій профілактики стоматологічних захворювань у населенні, що мешкає на території великого промислового регіону і працюючих в умовах шкідливих чинників праці. Крім того, актуальним на сьогодні є впровадження у стоматологічну практику новітніх високоінформативних біологічних маркерів для скринінгу, діагностики, а також моніторингу ефективності лікування захворювань ротової порожнини. Впровадження цього напрямку діагностики у комплексні заходи профілактичних оглядів є вочевидь перспективним, враховуючи те, що вищезначений метод є неінвазивним (дослідження маркерів відбувається у ротовій рідині) та дозволяє проводити профілактичний огляд з позицій доказової медицини.

Висновки

Проведене дослідження показало, що значна частина респондентів недостатньо інформована про правила і засоби гігієнічного догляду за порожниною рота, має нарікання на раніше зроблену стоматологічну допомогу і вважає не обов'язковим регулярне відвідування стоматолога.

Тому, настала необхідність в розробці заходів спрямованих на підвищення гігієнічної грамотності співробітників і переосмисленню свого відношення до стоматологічного здоров'я.

Перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на розробку стратегій профілактики стоматологічних захворювань у населенні, що мешкає на території великого промислового регіону і працюючих в умовах шкідливих чинників праці.

Література

1. Алімський А.В. Мотиваційні передумови і особливості звертаємості населення за ортопедичною допомогою в ЦНДІС (результати соціологічних досліджень) / А.В. Алимский [та ін.] // Економіка і менеджмент в стоматології. – 2004. – № 1 (12). – С. 56–61.
2. Боровський Є.В. Терапевтична стоматологія. М. : "Медичне інформаційне агентство", 1997. – С. 66–67.
3. Возна І.В. Ступінь інформованості молодого населення Запорізької області щодо правил гігієни порожнини рота. Клінічна Стоматологія. – № 1. – Тернопіль, 2014. – С. 33–34.
4. Возний О.В. Деякі підсумки вивчення думки населення про якість надання ортопедичної стоматологічної допомоги / О.В. Возний, В.І. Долгінцев, В.М. Семенюк // Проблеми стоматології. – 2007. – №1. – С. 60–63.
5. Возний О.В. Вивчення інформованості населення промислового регіону (на прикладі м. Запоріжжя) про правила і засоби індивідуальної гігієни порожнини рота за наявності ортопедичних конструкцій. / О.В. Возний, І.В. Возна, В.В. Чернявський // Матеріали 11 міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Радіація. Здоров'я». Казахстан. Семей. – 2013. – С. 87–88.
6. Горбків І.В. Анкетування і конкурентоздатність державних стоматологічних установ / І.В. Горбків // Вісник стоматології. – 2009. – № 2 (67). – С. 97–99.
7. Смірнова І.В. Організація профілактики поширених хвороб порожнини рота на первинному рівні серед населення працездатного віку: Методичні рекомендації 152.15 / 408.15 / В.І. Клименко, І.О. Трубка, І.В. Смірнова. - Київ, 2015. – 31 с.
8. Смірнова І.В. Аналіз причин звертальності за стоматологічною допомогою населення працездатного віку / В.І. Клименко, І.В. Смірнова, Т.Р. Любомирська // Медицина сьогодні і завтра. – 2013. – № 4. – С. 223–227.
9. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2014 рік / за ред. Квіташвілі О. ; МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – К., 2015. – 460 с.

Дата надходження рукопису до редакції: 10.07.2018 р.

Степень мотивированности взрослого населения к проведению стоматологических профилактических мероприятий*А.А. Сидоренко*

Запорожский государственный медицинский университет, г. Запорожье, Украина

Цель. Изучить информированность сотрудников о правилах оральной гигиены и степени их мотивированности к проведению стоматологических профилактических мероприятий. Изучить степень мотивированности взрослого населения к проведению стоматологических профилактических мероприятий.

Материалы и методы. Во время исследования использованы библиографический, аналитический методы, метод системного подхода и метаанализа, метод индукции.

Результаты. Степень мотивированности существенно влияет на состояние здоровья стоматологических больных, на условия труда работников медицинской сферы, зависит от оказания необходимых видов и объемов профилактической и санитарно-просветительной помощи.

Выводы. Для формирования высокого уровня мотивированности необходимо разработать мероприятия направленные на повышение гигиенической грамотности сотрудников и переосмысления своего отношения к стоматологическому здоровью.

Ключевые слова: гигиена, полость рта, стоматология, здоровье.

The motivation rate of adult population in case of dental preventive measures*O.O. Sydorenko*Zaporizhia State Medical University,
Zaporizhia, Ukraine

Purpose. Study the awareness of employees about the rules of oral hygiene and to define the rate of their motivation to carry out preventive measures. Explore the motivation rate of adult population in case of dental preventive measures.

Materials and methods. Object of study - Zaporizhia State Medical University employees. The subject - awareness and the motivation rate of adult population in case of dental preventive measures with age aspect. Research methods. During scientific research such methods as analytical, systematic approach, meta-analysis, and induction method were used.

Results. The rate of motivation is crucial for health of dental patients, has an influence on working conditions of medical sphere employees, and depends on the provision of the necessary types and amounts of preventive and sanitary-educational assistance.

Conclusions. For shaping the high rate of motivation is necessary to develop measures aimed at improving hygienic competence of employees and redefining their attitude to dental health.

Key words: hygiene, mouth cavity, dentistry, health.

Відомості про автора

Сидоренко Олександр Олександрович – асистент кафедри терапевтичної, ортопедичної і дитячої стоматології Запорізького державного медичного університету. Україна, 69035, м. Запоріжжя, пр. Маяковського, 26.